

Міністерство освіти і науки України
Кафедра політичних наук і права
Рада молодих вчених Університету Ушинського
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і
молодих вчених

VI Всеукраїнська науково-практична конференція
студентів та
молодих вчених
«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»
22 травня 2026 року

м. Одеса

УДК: 32+316]-043.86:3.073(477)

C91

Рекомендовано до друку рішенням

Вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 15 від 26 червня 2026 року)

Рецензенти:

Коч С. В., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Гедікова Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

C91 «Сучасні виклики соціально-політичного розвитку: політико-правові та соціально-економічні виміри» [Електронний ресурс] : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Одеса, 22 травня 2026 р.) / за заг. ред. д. політ. н. С. М. Наумкіної, к. політ. н. С. А. Дмитрашко, к. пол. н. І. І. Пронози. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2026. 266 с.

22 травня 2026 року у ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» проведено VI Всеукраїнську науково-практичну конференцію студентів та молодих вчених, в якій взяли участь представники закладів вищої освіти України, студенти, магістри, аспіранти та докторанти, представники дипломатичної служби України. До збірника увійшли тези доповідей з актуальних питань політичного процесу України та світу, міжнародних відносин та дипломатії. Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти, студентам, магістрам, аспірантам, докторантам та всім, хто цікавиться питаннями політичної науки, дипломатії, права та філософії.

© автори тез

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2026

	НЕРІВНІСТЬ ТА ПОЛІТИКА ПЕРЕРОЗПОДІЛУ	
Наумкіна Світлана Ніколаєва— Домбровська Марія	СТІЙКІСТЬ (RESILIENCE) ЯК НОВА ПАРАДИГМА СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ	182
Полуяктова Ольга Чернишев Олександр	ФАКТОРИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ	186

НАПРЯМ 3

КУЛЬТУРНА ТА ОСВІТНЯ ДИПЛОМАТІЯ ЯК ЧИННИКИ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ В СВІТІ

Винниченко Марія	КУЛЬТУРНИЙ ВИМІР СТРАТЕГІЇ «GLOBAL IRELAND» ЯК ОРІЄНТИР ДЛЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	190
Кохно Софія	МАСОВО-КОМУНІКАЦІЙНІ ПОДІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	195
Музиченко Ганна	ОСВІТНЯ ДИПЛОМАТІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ АЗІЇ	200
Піскун Катерина	КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ SOFT POWER ДЕРЖАВИ	205
Pronoza Inna Skliar Ihor	POLITICAL CULTURE AS AN INSTRUMENT OF CULTURAL DIPLOMACY IN THE MODERN STATE	209
Семотюк Анна	РОЛЬ МАСОВО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ У ПРОМОЦІЇ УКРАЇНИ: KEYС EUROVISION 2022–2023	212

НАПРЯМ 4

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКІ, СОЦІОЛОГІЧНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

СТІЙКІСТЬ (RESILIENCE) ЯК НОВА ПАРАДИГМА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ

Наумкіна Світлана Михайлівна,

доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політичних наук і права,
Університет Ушинського, м. Одеса

Ніколаєва-Домбровська Марія,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність –
Політологія, Університет Ушинського.

Російсько-українська війна стала системним шоком для України, одночасно охопивши економічну, соціальну, інституційну та інфраструктурну сфери. Руйнування виробничих потужностей, порушення логістичних ланцюгів, масова міграція населення та падіння економічної активності поставили під сумнів ефективність класичних моделей розвитку, орієнтованих на стабільне зростання та передбачуваність. У цих умовах дедалі більшої актуальності набуває концепція стійкості (resilience), яка визначається як здатність систем протистояти шокам, адаптуватися до змін і трансформуватися без втрати базових функцій. Для України ця концепція стає не лише аналітичним інструментом, а й практичною основою нової моделі соціально-економічного розвитку.

У сучасній науковій літературі стійкість розглядається як міждисциплінарна категорія, що охоплює економічні, соціальні, політичні та інституційні виміри. UNDP визначає її як здатність систем зменшувати вразливість, реагувати на ризики та відновлюватися після кризових впливів [1]. OECD доповнює це визначення, підкреслюючи проактивний характер стійкості, який передбачає не лише реакцію на кризи, але й їх передбачення та управління ризиками.

У межах сучасної теорії виділяють три ключові типи стійкості: absorptive capacity – здатність поглинати шоки; adaptive capacity – здатність до часткової адаптації; transformative capacity – здатність до глибоких структурних змін [3].

Для України домінуючим є саме трансформаційний тип, оскільки криза має системний характер і потребує перебудови моделі розвитку.

Окремо слід виділити концепцію resilience governance, яка акцентує на ролі держави у формуванні адаптивних інституцій, багаторівневого управління та інтеграції ризик-менеджменту у публічну політику. З позицій теорії складних адаптивних систем, економіка та суспільство розглядаються як нелінійні структури, здатні до самоорганізації, що змінює традиційне уявлення про рівновагу як стабільний стан.

Щодо економічної стійкості України, то, на превеликий жаль, варто зазначити, що економіка України зазнала значного падіння у 2022 році, однак уже у 2023–2024 роках продемонструвала адаптаційні механізми відновлення [4]. Основними чинниками стали: релокація підприємств; диверсифікація логістичних маршрутів; міжнародна фінансова підтримка; розвиток цифрового сектору та ін.

Наведемо декілька кейсів. Кейс 1: Релокація бізнесу. Державна програма релокації дозволила перемістити сотні підприємств у безпечні регіони, що забезпечило збереження робочих місць і виробничого потенціалу. Це приклад швидкої інституційної адаптації в умовах кризи

Кейс 2: Аграрний сектор і логістична адаптація

Попри блокаду портів, Україна змогла частково відновити експорт агропродукції завдяки альтернативним маршрутам та міжнародним механізмам («зернова ініціатива»). Це підтверджує високу адаптивність аграрного сектору та його стратегічну роль у глобальній продовольчій безпеці.

Значну увагу варто приділити соціальній стійкості, яка в Україні проявляється у високому рівні громадянської активності, волонтерського руху та соціальної солідарності. Незважаючи на масштабні втрати, суспільство демонструє здатність до самоорганізації та підтримки критичних функцій.

Кейс 3: Волонтерський рух. Після 2022 року волонтерські організації фактично стали паралельним інституційним механізмом підтримки армії та цивільного населення. Вони забезпечували логістику, гуманітарну допомогу та фінансову підтримку, частково компенсуючи обмеженість державних ресурсів [5]. Це свідчить про високий рівень соціального капіталу як базового ресурсу стійкості. Не менш важливою уявляється й інституційна стійкість. Українська держава змогла зберегти функціональність навіть в умовах війни завдяки цифровізації та реформам публічного управління.

Кейс 4: Цифрова держава («Дія»). Платформа «Дія» забезпечила безперервність надання державних послуг у кризових умовах. Це дозволило мінімізувати адміністративні втрати та підтримати бізнес і населення. Інституційна стійкість у цьому випадку базується на цифровій трансформації та децентралізації управлінських процесів.

Велике значення має й інфраструктурна стійкість. Так, енергетична система України стала одним із найбільш уразливих секторів, однак водночас продемонструвала високу здатність до відновлення.

Кейс 5: Енергетична система. Попри масовані обстріли, енергосистема уникла колапсу завдяки швидким ремонтам, міжнародній допомозі та інтеграції з європейською мережею ENTSO-E. Це приклад ефективної інфраструктурної стійкості в умовах системних загроз.

Ринок праці та людський капітал також становлять дуже важливу частину соціальних трансформацій та зазнає всебічних трансформацій. Так, щодо ринку праці, то трансформації останніх років варто назвати позитивними. Навпаки. Це зростання безробіття, міграція населення, зміна структури зайнятості. Водночас активізувалися процеси перекваліфікації, дистанційної роботи та адаптації внутрішньо переміщених осіб.

Кейс 6: Адаптація ринку праці. Значна частина працівників перейшла у дистанційні формати зайнятості або змінила професійну діяльність. Це свідчить про високу гнучкість людського капіталу як елементу стійкості.

На рівні домогосподарств стійкість проявляється через диверсифікацію доходів; розвиток неформальних стратегій виживання; підвищення фінансової обережності; активізацію горизонтальних соціальних зв'язків та ін. Дослідження показують, що соціальний капітал на мікрорівні є критичним фактором адаптації до кризових умов [2].

Аксиоматичним є ствердження, що стійкість є основою повоєнного відновлення. Модель повоєнного розвитку України базується на принципі «build back better», що передбачає не відновлення попереднього стану, а формування нової, більш ефективної системи. Основні напрями цього процесу – цифровізація; зелена трансформація; інституційні реформи; розвиток людського капіталу. Згідно з RDNA3, потреби відновлення перевищують сотні мільярдів доларів, що вимагає нової архітектури управління ресурсами [4; 5].

Отже, стійкість виступає ключовою парадигмою сучасного соціально-економічного розвитку України. Вона поєднує економічні, соціальні та інституційні виміри, забезпечуючи здатність системи функціонувати навіть в умовах глибоких криз. Український досвід демонструє, що стійкість формується на основі взаємодії держави, суспільства, бізнесу та міжнародних партнерів. У перспективі саме ця модель може стати основою довгострокової трансформації економіки та суспільства.

Список використаних джерел:

1. Іванов С. Особливості економічної стійкості як важливого складника забезпечення національної безпеки. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2024. Том 19. № 1. С. 74-79. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/19-13/22>
2. Analytical Reports. Ukrainian Civil Society under the war (December 2022 –January 2023). Kyiv, 2023.
3. OECD. Building Resilient Economies. Paris, 2023.
4. UNDP. Human Development Report 2023/2024. New York, 2024.
5. World Bank. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3). 2024.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ
УШИНСЬКОГО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ,
АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ**

**VI Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та
молодих вчених
«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»**

м. Одеса, 22 травня 2026 року

**Матеріали друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр, прізвищ
тощо несуть автори.**